

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 98/06-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. apríla 2006 predbežne prerokoval sťažnosť PhDr. V. K., bytom Š., zastúpeného advokátom JUDr. I. K., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Ndob 79/05 z 13. decembra 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PhDr. V. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. februára 2006 doručená sťažnosť PhDr. V. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Ndob 79/05 z 13. decembra 2005.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti okrem iného uvádza:

„V namietanej veci sp. zn. 3 Ndob 79/2005 sa v merite návrhu viedlo prvostupňové konanie pod sp. zn. 33 Cb 178/95 na Krajskom súde v Bratislave (...)

Na pojednávaní dňa 14. 8. 2000 sťažovateľ ústne požiadal súd 1. stupňa o oslobodenie od súdnych poplatkov. (...)

Uznesením č. k. 33 Cb 178/95-348 zo dňa 20. 8. 2002 (doručeným 3. 9. 2002) krajský súd sťažovateľovi nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. (...)

Proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov zo dňa 20. 8. 2002 sa sťažovateľ dňa 12. 9. 2002 odvolal. (...)

Uznesením č. k. 5 Obo 251/02-537 zo dňa 30. 6. 2003 (...) Najvyšší súd Slovenskej republiky (...) ako súd odvolací zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 33 Cb 178/95-348 o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a vec mu vrátil na ďalšie konanie. (...)

Uznesením č. k. 33 Cb 178/95-361-362 zo dňa 13. 2. 2004 (...) krajský súd sťažovateľovi priznal oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 Občianskeho súdneho poriadku (...)

Proti uzneseniu č. k. 33 Cb 178/95-361-362 sťažovateľ podal dňa 24. 2. 2004 odvolanie. (...)

Uznesením sp. zn. 2 Obo 52/04, 2 Ndob 17/04 zo dňa 20. 7. 2004 (...) najvyšší súd ako súd druhostupňový odvolaním napadnuté uznesenie krajského súdu (...) potvrdil. (...)

Proti potvrdzujúcemu uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 52/04, 2 Ndob 17/04 sťažovateľ podal 2. 9. 2004 dovolanie. (...)

Uznesením č. k. 1 Obdo V 79/2004-480 zo dňa 30. 9. 2005 (právoplatným 2. 11. 2005) najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa zo dňa 2. 9. 2004. (...)

Súd 1. stupňa vydal dňa 29. 7. 2005 rozsudok vo veci samej, ktorým návrh zamietol. (...) Na odvolanie sťažovateľa (v ktorom apeloval na ústavnú zodpovednosť súdov vyššieho stupňa) spis postúpil najvyššiemu súdu. (...)

Dňa 14. 11. 2005 došla sťažovateľovi výzva (...), ktorou mu najvyšší súd (...) vyrubil súdne poplatky v sume 600.000,- Sk za odvolanie proti rozsudku vo veci sp. zn. 33 Cb 178/95. (...) Najvyšší súd takto postupoval napriek tomu, že súd vyššej inštancie iba krátko

predtým uznesením (...) v dovolacom konaní svojím odmietajúcim rozhodnutím potvrdil rozhodnutie súdu 1. stupňa o oslobodení sťažovateľa od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP pre celé konanie (...).

Na základe tohto skutkového stavu sťažovateľ podal dňa 23. 11. 2005 návrh na vylúčenie sudcov príslušného senátu odvolacieho súdu z prejednávania a rozhodovania veci (...)

Dňa 23. 12. 2005 sťažovateľ prevzal uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ndob 79/2005 zo dňa 13. 12. 2005 (právoplatné 23. 12. 2005), ktorým príslušný senát nevyлúčil sudkyne odvolacieho súdu z prejednávania a rozhodovania veci. (...)

K porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľ vidí porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru najmä v tom, že namietané rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ndob 79/05, ktorým nevyлúčil senát najvyššieho súdu rozhodujúci vo veci sp. zn. 4 Obo 316/2005 z prejednávania a rozhodnutia veci, „(...) neobsahuje žiadne hodnoverné zhodnotenie, ktoré by akokoľvek legitimizovalo jeho výrok. (...)

Kľúčová námietka sťažovateľa z jeho návrhu, že mu senát z veci sp. zn. 4 Obo 316/2005 vyrubil súdne poplatky napriek tomu, že jeho úplné oslobodenie od súdnych poplatkov svojím odmietajúcim rozhodnutím potvrdil v dovolacom konaní inštančne nadriadený súd, najvyšší súd nijako nekomentoval. Pritom v danej veci je celkom jednoznačné, že senát z veci sp. zn. 4 Obo 316/2005 postupoval nezákonne, lebo bez ďalšieho porušil viazanosť rozhodnutím o úplnom oslobodení od súdnych poplatkov“.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1) Základné právo PhDr. V. K. domáhať sa svojho práva na nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Ndob 79/2005 z 13. decembra 2005 porušené bolo.

2) *Zrušuje sa uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Ndob 79/2005 z 13. decembra 2005 a vec sa vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie a rozhodnutie.*

3) *Najvyšší súd SR je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia PhDr. V. K. na účet advokáta JUDr. I. K. (...)*“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti a jej príloh zistil, že sťažovateľ podal 23. novembra 2005 návrh na vylúčenie sudkýň odvolacieho senátu najvyššieho súdu v právnej veci žalobcu (sťažovateľa) proti žalovanému V., a. s., B., o zaplatenie 102 926 200 Sk

s príslušenstvom, vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 4 Obo 316/2005. O tomto návrhu najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 3 Ndob 79/05 z 13. decembra 2005 tak, že namietané sudkyne najvyššieho súdu nevyľúčil z prejednávania a rozhodovania veci.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie základných práv a slobôd podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ndob 79/05 z 13. decembra 2005 najmä preto, že podľa sťažovateľa rozhodnutie najvyššieho súdu bolo nedostatočne odôvodnené a nedalo odpoveď na jeho námietky vznesené v návrhu na vylúčenie sudkýň senátu najvyššieho súdu, „*Pritom v danej veci je celkom jednoznačné, že senát z veci sp. zn. 4 Obo 316/2005 postupoval nezákonne, alebo bez ďalšieho porušil viazanosť rozhodnutím o úplnom oslobodení od súdnych poplatkov*“.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa preskúmal opodstatnenosť predloženej sťažnosti v naznačenom smere, predovšetkým možnosť preukázania príčinnej súvislosti medzi namietaným uznesením najvyššieho súdu a základným právom upraveným v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľ v sťažnosti namietal.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom (...).

Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces, ktorému ochranu poskytuje aj čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01), vrátane návrhu o námietke zaujatosti alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 279/05, IV. ÚS 337/04).

V prípade sťažovateľa však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základných práv, ale o prípad, keď právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa subjektívnych názorov sťažovateľa. Sťažovateľova nespokojnosť s obsahom rozhodnutia najvyššieho súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

Ústavný súd stabilne judikoval, že do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne (napr. I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02). K tomu treba dodať, že aj taký zásah podlieha princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu a je preto podmienený tým, že zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne konanie všeobecného súdu nie je napravitel'né účinným procesným prostriedkom alebo postupom nadriadeného alebo inštančne vyššieho stupňa všeobecného súdu.

Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ndob 79/05 z 13. decembra 2005 obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov na jeho výrok a ústavný súd nezistil porušenie ústavnoprocených princípov konania pred týmto súdom

podľa čl. 46 až 50 ústavy, tiež nezistil, že by závery najvyššieho súdu v konaní o návrhu na vylúčenie sudkýň odvolacieho senátu najvyššieho súdu boli svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takom prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov najvyššieho súdu. Tvrdenia sťažovateľa preto podľa názoru ústavného súdu sledujú len dosiahnutie zmeny súdneho konania, ktoré skončilo nepriaznivým výsledkom pre sťažovateľa, čo však nemožno spájať s pojmom spravodlivý proces a porušovaním jeho princípov.

Sťažovateľ tiež tvrdil, že najvyšší súd porušil jeho základné právo na spravodlivý proces, pretože jeho rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené a nedalo odpoveď na jeho námietky vznesené v návrhu na vylúčenie sudkýň odvolacieho senátu najvyššieho súdu.

Ústavný súd poukazuje na tú skutočnosť, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka, vrátane jeho dôvodov a námietok. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivé súdne konanie.

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah je ústavný súd toho názoru, že niet žiadnej spojitosti medzi odôvodnením rozhodnutia najvyššieho súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na spravodlivý proces.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení okrem iného konštatoval: „*Vo vyjadrení k námietke zaujatosti sudkyne JUDr. E. H., JUDr. L. K. a JUDr. J. Z. uviedli, že vo veci sa necítia byť zaujaté, účastníkov konania nepoznajú a nemajú žiaden vzťah k prejednávanej veci.*

Sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (§ 14 ods. 1 O. s. p.).

Dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu v konaní o prejednávanej veci (§ 14 ods. 3 O. s. p.). (...)

Navrhovateľ vyvodzuje zaujatosť z nesprávneho postupu súdu spočívajúceho vo vydaní výzvy na zaplatenie súdneho poplatku. Nadriadenému súdu v tomto konaní neprichádza rozhodnúť, či navrhovateľom namietaný postup súdu bol správny, ale musí skúmať, či v rámci konania súdu reálne existujú okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca má k veci určitý nezaujatý vzťah. (...)

Nesporným je, že navrhovateľ podal odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa. Podaním odvolania vzniká účastníkovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok, ak nie je od tejto povinnosti oslobodený, pričom oslobodenie od platenia poplatku nemusí byť úplné, môže sa týkať len časti poplatku, časti konania, alebo len niektorých úkonov a môže byť aj odňaté.

Z obsahu spisu a z vyjadrení sudkýň nevyplýva, že by išlo o taký vzťah k veci, k účastníkom, ktorý by odôvodnil všeobecný záver o och nezaujatosti a tým i ich vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci.

Výhrady navrhovateľa voči sudkyňiam, týkajúce sa ich nesprávneho postupu v prebiehajúcim konaní, samy osebe nevyklúčujú pochybnosť o nezaujatosti sudkýň.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vznesená námietka zaujatosti sudkýň (...) nie je dôvodná, preto podľa § 16 ods. 1 O. s. p. rozhodol, že nie sú z prejednávania a rozhodovania veci vylúčené.“

Takto koncipované odôvodnenie dalo vyčerpávajúcu odpoveď na skutkovú a právnu podstatu sťažovateľom podaného návrhu na vylúčenie sudkýň najvyššieho súdu, a preto jeho obsah neosvedčuje okolnosti majúce za následok sťažovateľom namietané porušenia ním označených práv.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

Ústavný súd napokon poznamenáva, že rozhodovanie o zrušení sťažovateľom označeného právoplatného rozhodnutia vyplýva z čl. 127 ods. 2 ústavy a prichádzalo by do úvahy iba v tom prípade, ak by nadväzovalo na rozhodnutie o vyslovení porušenia jeho základných práv. Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd o tejto časti návrhu na rozhodnutie (petite sťažnosti) nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. apríla 2006